

СЭТИННЬИ 4 КҮНЭ – СОМОБОЛОНҮУ КҮНЭ!

Чурапчыга күн тахсар!

САГА ОЛОХ

100 ЛЕТ
ЯССР
1922-2022

Чурапчы улуунун ханыата

Сэтінньи 3 күнэ, 2022 сэл, чэппизэ

№ 43 (11869)

САГА ТУТУУ

стр. 2

КЭПСИЭХПИН БАБАРАБЫН

стр. 5

ЛИТЭРЭТИИРЭ МУННУГА

стр. 7

Улууспутугар 50 ыл сага дьыо
күлүүһүн туттулар

Учуутал, үйэтигээччи
Татьяна Матвеева

Бэбизэ

стр. 3

ТЭТТИК СОНУННАР

Мугудайга элбэх оёлоох
ыалларга ныйрэйлэри
туттардылар

Сэтінньи 1 күнүгэр сарсыарда Мугудай нэһилэтигэр биэр бэлэ түгэн буолла. Түөрт уонна онгон элбэх оёлоох элэр ыалларга ныйрэй туттарыыта үөрүүлэх баһылыга-майгыга ааста. Мугудай нэһилэтигэр баһылыга Николай Аммосов, ныйрэйлэри биэрбит баһылай хаһаайыстыба салайааччыта Илья Дьячковский эбэрдэ тыллара эгиттэр. Баһылы элбэх оёлоох ныйрэйлэри ойүүр «Ийэ хаһаайыстыба» улуусталыгы бырагыраама чэрчитинэн Мугудай нэһилэтигэр аһыс элэр мала биэрэнн борооскуну бэлэх туттулар.

Сотору кэминэн Илья Дьячковский хаһаайыстыбатыттан эмиэ бу бырагыраама чэрчитинэн Төлөй, Кытаанах, Хойтоҕо, Хатылы, Чурапчы нэһилэтигэр элбэх оёлоох ыалларга кэлэн ныйрэйлэри ылаахтара. Дьыо көргөн соһуунай-экономическай балаһыанньата бобергүүрүгэр, тупсарытар улууспут дьаһалтата улахан болдомтону уураа кэрхэсбиллэх.

Баһылык Степан Саргыдаев:
“Халлоуну бырааһынньыгы
суох буолуохтаах!”

Улуус баһылыга Степан Анатольевич планеркада хас даһаны туһааннаах этинэри оһордо. Олортон кэлиннэи кэминэргэ үөдүйбүт, оёо, ыһыат соһууһун бэлэтигэр Халлоуну бырааһынньыгынан тохторот туһунан эттэ:

- Маныык бырааһынньыгы бэлэтигэр тэрэһиннэртэн аккаастаһаахпыт, тоёо дигтэххэ, өлүүнү, дьонно кутталы үөскэтэр, кыа хаһы эрэ бэлэтигэр, баһылы сүбэтигэр ханан да элэтигэстэ. Үүнэн иһэр кэлүүнэһитин бэйэбит төрүт үгэстэригэр соһууһу элэтигэстэхпит, сырдыкка, кэрэзэ тардыһалларыгар туруулаһаахпыт, - дигтэ.

Мындабаһыта экран кэлэ

Мындабаһытааһы норуот айымньытын дьэтигэр сыһыныгар улахан светодьоннай экран турда. Бу экран 50 тыһыынчада дигэр элэтигэр-ныһык пуутуннарга «Култуура дьэтигэр матырыйалынай-технологическай базаларын бобергүүтүгэр» туһаайылыгыт анал федеральнай бырагыраама көмөгүнэн кэлэ. 973.8 тыһыынча солкуобай федеральнай үгэс көрүлүбүт. Ону таһынан 4% -нын олохтоох бүддьүөттэн угуллубут.

Коркин турнирын биэс төгүллээх чөмпүйүөннэрэ Чурапчыга ыалдыттаатылар

ОБРАЩЕНИЕ

УВАЖАЕМЫЕ КОЛЛЕГИ!

В целях поддержки чурапчинских ребят, призванных на военную службу в Вооруженные Силы Российской Федерации по частичной мобилизации, также земляков-военнослужащих, проходящих военную службу по контракту, служащих в войсках национальной гвардии Российской Федерации и имеющих специальное звание полиции, принимающих участие в специальной военной операции на территории Украины с 24 февраля 2022 года,

призываем все коллективы организаций и предприятий оказать финансовую помощь в виде добровольного перечисления в фонд «Победа» Чурапчинского улуса однодневной заработной платы.

На средства фонда администрация улуса и штаб по поддержке закупит и направит более высокотехнологичное тактическое снаряжение нашим ребятам.

Фонд «Победа» обращается к вам с просьбой об оказании помощи и под-

держки тем, кто сейчас встал на защиту нашей Родины, добровольно перечислив одно дневную заработную плату.

Надеемся, что никто не останется в стороне, Чурапчы күүһэ-түмүүтэ!

Реквизиты для перечисления:

АКБ «Алмэзэргэбиэн» АО:

ОГРН 1031403918138

ИНН 1435138944

КПП 143501001

БИК 049805770

К/С 30101810300000000770

Реквизиты клиента в АКБ «Алмэзэргэбиэн» АО:

ОО «Совет ветеранов»

ОГРН 1171400000420

ИНН 1430011158

КПП 143001001

Р/С 40703810102080000026

ДОГОВОР № 597/ч ОТ 04 МАЯ 2017 г.

Глава муниципального образования
С.А. САРГЫДАЕВ.

САҢА ТУТУУ

Улууспутугар 50 ыал санга дыиз күлүүһүн туттулар

Цурагчы улууһугар 2019-2025 сылларга “Хаарбах дыңэттэн көһөрүү” бырагыраама тутумнаахтык ыгытылар. Ол курдук, бу күнүгүгэ Ярославскай аатынан уулусса 8, 14, 22 нүмүрдээх, Минтээски Алааһа 14 нүмүрдээх итээннэ Ленин аатынан уулусса 42 нүмүрдээх дыһэлэрингүн, уопсайа холбоон, 50 ыал сага дыһэжэ көстө.

"Сахастройгрупп" ХЭТ генеральный директор Иван Федотов Чурапчы тэһиллэһин килбэйэр кэминигэр, Ярославскай аатынан 2 "А" үлөмүрүлэх дэпурьскай бүтэ мэн-

дигмээнгээх, тусгайлан хөтүүлэх, толоруу хангивалындаах таас дүгэ туутуун түмүктээтэ. Олохтоохтор сауга кыбартаараларын кулүүһүн тутар үөрүүлэх түгэнгэрэ буолла.

“Ярославский аатынан уулусса 11 уюна 16 кыбартыратыни олохтоохторо буолабыт. Улаханнык үөрэн турарбыт, сага дьыбэ көлүү ураты түтүн буолаба. Чурапчыбыт салаататыгар, тутуу үлөһүттүгэр барыларыгар улаханнык махтанабыт”, — диги Чурапчы улуһун төрүт олохтоохторо, улуус дьахталланын сулууспатын туйгунара Сардана Васильевна Коркина, Светлана Илюкентьевна Дьяконова санааларын үлөһүһүннүр.

Үөрүүлэх чараска Чурапчы улуулун баһылыга Степан Саргыдаев, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев, "Сахастроп-групп" ХЭТ генеральнай дирижктэрэ Иван Федулов уонна саҥа дьыт олохтоохторун ааттарыттан Марфа Дьячковская эбэрдэ тылы эттиһэр.

Санхүүгэн этгэхээ, бу бйрагыраа-
ма чэрлггнэн улуус үрдүнэн 17
днэ о.э 634 кыбаргыраа тутуулан
олонно кннрлэ. Ол нннгтэн 302
кыбаргырааны "Сахастойрууны"
ХЭТ үлрннгтэнэ тутуулан.

Сэрэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

ЭБЭРДЭ

*Ытыктабыллаах
Саха сириг олохтоохторо!*

Саха Өрөспүүбүлүкэтин саламаттаан аартыгынан уонна тус бэйэ Норуоттар сомоҕолорунарын күнүзүн үлүһүнүк - истэһиниүк аһардыһыныбын!

Дойдудүйт бугуй уусдук түргүзүштүктөрү айлар, урукку түрдүк неонаталдык асдыархалык саргунтүтү күзүктөргө уюм-рылаһар. Контү, сымдык кээкини тас дыйымынтан уюм-на сизге сүк бэрээдүктөрүн уюмга сынтасктарын сит-пооһилант келтсүр.

[illegible]

Очигтоогой 1612 саял сэтгүүлний 4 хүнлээр, ону тэнг
1812 саял мэр хамсээр уонна Ажа Дойду Ухуу сэрингити
саялгарыар Арасымыя барх норуонтара түмэсн
күүэтээх остоогу урухалгаан, дойдугарын олуттат
былхаабылгара. Модун судалгысинабылгит үстүгүр
та Арасымыя аастыт калүгүгээрин үзүү кыайыларын
дойдуга уураабылгит татталгарын уонна бэринтээх бую
лугларын кэрэлтисинир. Аастыт саялгар кыайны коталээх
оросойдара, дойду норуонтарын сангабылгугара - сэрн
хонугуугар уонна үгээгэ ситиһиһастэрийнт биег түрээгэ бую
ханын түүһүгээр.

Дого көрүнүсү дүхүлүнбай уонна сизэр-майгы ошторго, сымнаастара, кырдыгы туруулаһына, аһаһа дыһыһа тат тат, дөйдүһа борһиниһах буаһу уонна биһр дөйдүһах тарһын хорһун санаастара – бу барыта сымнаастаһууһун тоһдоһ.

Бийиги судасарыгтайга илгээрлэвч, бийр кэлмн буюу
тнн кэлмнээр, снрдэх атогу саа-саадах туган чөл
түгээрээр бийр дөйдүнхастарбыгтайга ктн тугтайга
Агаз байганытай эгээрээснэгдэ кыттар хас бийрдн бод
турбулусар узарибайн баялмтайгтн, кыганыгтайга
ууруулахастар. Дөйдүгэйн көлмнээр барбын дөйтн
днх кэрнэгтн баян атыгнн хаччынхастар.

[illegible]

Нарынттар сангызатогууларын күтүгүр кээр
кагынгыт эйгезе азоту хааччылар шинининтэ дондубут
Бүрүстөнгө Владимир Владимирович Путин тула тур
саяз Сабитовдоргох Күлүстөрү өйүгүз ыгырабый.

Саха сирэ – модун Арасыныгы бастыспат сорго-то, Саха дьоно үтүбүтүнүн-хамнастыгынан дойдун эмпилиһэскэй кыаһын бөбөрүстөргө дьундаабыт. Өрөстүүбүтүк бу улахан сыалы ситиһэрээ, дойдун аахын итисэрыкка кыаһыгар барытын оҕоруода дьун эрэччи.

Айсен НИКОЛАЕВ,
Саха Өрөспүүбүлүкүнүн Ил Дархана.

ҮЙЭТГИЙН

Болугурга Тупсуу стелата аһылынна

Болугур нэһилнэгэр «Кугда - тупсуу сирэ» стела аһылынна. Бу бэлнэ Гражданскай сэрин юмнэгэр үрүгнэгэр уонна кыһыллар икки ардыларыгар эйэлэһии дуогабара түһэрилинбит түтүһүн үйэтигэр.

Миндэгдэйн улахан айлан су-
луттан тэйнчн сытар буолан,
Гражданскай сэрни аймалдана
улаханньык таарыйбатах. Улахан
кыргыһыылар буолбатах сирдэ-
рингэр киирэр. Ол эрээрин, Кутда
сирингэр биир ураты историяба
киирэр түгэн буолбут.

Бу тухуйн бичгийнх нь дараахь үзүүлэлтүүдэд үндэслэн, Чурагчид улууһун Бочуоттаах олохтооҕо Николай Михайлов сырдатта:

- Байгаль Саха АССР төрүт-
тэмнэгт 100 сьда. Оя чэрчигини
бу стела оноһулдува. Үрүннэр
уонна кыһыдлар эйэлэстит ытык
сирдэрингэр турда. Очкэлорго
олохтоох дыон-сэргэни атаста-
таабакка үлэлэтэн, баһан, сайдан
Кутка кинээһо олоһубута. Кини
1925 сьлааакка мым ыйын 7
күнүгэр ыһымэстии муннуктаах
ампаар дыэтингэр үрүннэр уонна
кыһыдлар этэрээттерин, чуоллан
Михаил Артемьев уонна Илья
Строду тиксүүһиннэрбит. Дыэти-
гэр киллэрэрингэр сааларын-сэптэ-
рин уурдарбит. Кэлбит дыон эйэ-

дээхтнэг оворорго, дьону-сэргэни
үлэбэ-хамнаасаа нүгээрээ айб дуу-
габарын түһэрэлээр. Онтон
бүтэһик иһин тутуһуулар ыам
ыйын 8 күнүгэр Хатын Куруһа

Байрлалд олоххо киригтийн

Быралык олоххо киригити-

гэр сүүрбүт-компүт, үбүн бол-
пуруонун быһаарбыт, нэһилээк
историятын үйэтитингэ тус
кылаатын килэрсинбит Анна
Флегонтова буолар. Стела ди-
зайнын биһр дойдулаахтара,
Болугур ыччата Юрий Тарба-
сов онорбут.

Болугур нэһилээгин баһылыга Руслан Васильев бу инниг баһылыктаабыт Анна Флегонтова уонна Болугур нэһилигин Бочуотлах олохтооҕо Николай Михайлов үйэтинигэ сүмээн үлэни ыһпытыгарын бэлэтээтэ. Эдэр дьонго, оҕолорго сайа ойдууну, үгү харыстылларыгар, тэрөөбүт дойдularын, дьонуус-сэргини историктын дүрүһүнүк үөрэтэ, чөлүнү тураһаларыгар баарда.

Бу стела туруута билингтн кэмтэ ураты суолталаагын тулунан улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров бэллэтээтэ: «Түгүсү дигэн тыл дүрүн ич хоһооноттох. Төбө даганна улахан илэссэн, утары түр-сүү кэннигэн, үтүө санна, кыһыллы сыйлаан биэр буолан, урунтор уонна кыһыллар илгн түтүстэхтара. Билингтн баһаһыаннааба маньык түгүсү бөөлөрүн кэтэбэ»

бит,
эрэнбит. Бийиги санаа-
быт бөгөө.

Мылдагайны бөхүлэлгэр Николлай Григорьевич идийэтэйнэ үйэтэтингэ анаммыг элбэх пазматыннык олохулулубут. Ол курдук, көһөрүлүү кыттылыахтарыгар агаан бэлнэ туруорбуттар. Манай таһынан колхуосахтарга аналлаах 4 стела туруоса. Ытык киһибит И.М. Павлов «Устуруйаны умлуман, үйэтэтингэ үлээһин», - дээн эппит куттыларын төрөөбүт дойдутугар Мылдагайга биир дойдулаахтара көстөхтүк талороллорун көрөн киһи үөрэр. Маннык үйэтэтин бырайыахтара нэһиликтэс көстүүтэ тулсарыгар, нэһиликтэһиннэ түмсүүлүк буоларыгар, историяны үөрэтэтигэ суолтата улахан.

Марфа ПЕТРОВА.

Коркин турнирын биэс төгүллээх чөмпүйүүннэрэ
Чурапчыга ыалдыттаатылар

Алтынны 31 күнүгэр Чурапчы улууһун тустууга сүтүрүлбөччүлэригэр итиннэ тустууһун утумнаахтык дьарыктана сылдьар эдэр бөбөстөргө бэлнэ күн ааста. Ол курдук, улахан түһүлгэ бөбөстөрө, Арасыйа тустууга сүүмүрдэммит хамаандатын чилиэннэрэ Виктор Рассадин уонна Евгений Жербаев кэлэн көрсүһүүнү тэрийдилэр.

Аан дайду Кубогын хаанаа-
на Виктор Рассадин кэспиринэн,
Евгений Жербаев көрдөһүүтүнөн
Чурапчы улуунутар кэлбигтэр.
Аан дайду чөмпүйүөннэтин бо-
руонса призера, Коркун тургунун
"бурулуу сылдыар" чөмпүйүөнэ
Евгений Александрович Жербаев,
урукхуттан Улуу тирэньэр Дми-
трий Петровин Коркун үлгүн
аастыт сириг корор. Чурапчыга
тиний сылдыар улахан бада санаа-
та эгит.

"Баба санаа хайран даганы туолар" динлэрнinin, аагыр-быт бeдөстөр, бастатан туран, Саха АССР, РСФСР уонна ССРС үтүөлөх тирээнньэрэ Дмитрий Коркин аатынан "Ыспартые-бынай Албан аат" мусуолун олус сэргээн көрдүлэр-иһиттилэр, ол кэминигин Дмитрий Коркин аатынан Олимпиадскай элэллэр

бэлэмшир Чурагчигтаагьы республиканскай ыспартыбыншй интэрнээт-оскуола, Чурагчигтаагьы сударьыстабыншй фигуртуура уонна үсүүртүгүстүүтүгүр сырыттылар. Интэрнээт-оскуола түстүү савдыгыар интэрнээт-оскуолар кытары корүстүүр уонна маастар-класс корпордүлүр.

Тусууну сэтгэрэгчид
ри уонну Семен Новгородов
ааһынан Чурагын
орто оскулатын
үөрэнээччилэрин
кытары сүрүн кер-
сүүһү Александр
Федотов ааһынан
устуурт уораады-
тар буолла. Маана
бодолор тустууктар-
та сэтгээрэр ыһы-
кыларын бүтэрэ-
стына дуоһууа

юбэлтгилэр. Тусуута ССРС
уелуордун мастаршара, утуолуу
пириншордэр. Соёуус чомпу-
йонилэр Семен Макаров уолна
Семен Морфонов юбэлтгилэр
кагыланы бидилэр.

"Тустуугуу бу мааньык
сөбүдүү, ыстыктыр улууһу мин
ессо ха да көрө идитим. Билигин
олус үчүгүйдүк көрүстүлэр, Чу-
рапчылар иһаа ыалдыстым
дөөн эбит, олус үрдүм", - диир
Евгений Жербаев санаатын үл-
дэтиһиэ.

Корейүү кэмнэг, Чурагча уулууд тустууга сүтүүрүйжн-чилэрин загтарьтан Чурагча төлмүнэтин олохтоого Сергей Неустроев Виктор Рассаднига махал сургу, отгон Евгений Жербаевка өйлөбүдүнүх чороону бөлөхтэгэ.

Сырой ЖЕНДРИНСКОЙ.

САНААБЫН ЭТЭБИН

Василий Харитонов – чурапчылар сүгүрүйүөхтээх, үйэтитиэхтээх киһибит

Хатхылытаабы Көһөрүллүү мусуойугар Василий Петрович Харитоновка анализлаах мундук баар. Урут бу мундукка көһөрүллүү кыттылылаахтара элбэх эрдэхтэринэ кэлээт да: «Оо! Харитонов барахсан!» - дэһэ түһэллэрэ уонна бэйэлэрэ, мин көпсөм иннинэ көпсөөн бараллара. Көһөрүллүүтэ таһара, күн-ый буолбут соботох киһибит буоллаҕа. Кини баар буолан, бу биһиги көһөрүллүү курдук «саат айабыттан» тыыннаах быһыһаннахпыт.

Көскө барбыт чуралчылдар эстэр кыяхха киирбининигт кининигтэн, киини баар буолан оройун-нэхпит, Үөрэхтэххэ бөҕө элбээтэ, тойон-хотун бөҕө баар да, бу киинини тоҕо үчүгэйдик сырдаппаттарыҥ, тоҕо бу Василий Петровиһи үөрэппэттэриҥ? Саамай көстүүдүөх, саамай киһи элбэхтик сымдыар сирингэр пааматынньыга турар буолуо этэ буоллабын». Итинник уонна итиннэ маарын-нылар этиитэри мин мусуойбар элбэхтик истибитим. Мин мусуойга үлэтиир кэмэр оройуон салалтатыгар иҥи туруорсуудары түөрдэ сатаабытым да, тутатыгар мыйнаар этилэр да, күн бүгүнгэ дигэри киинини үлэтининигэ туохпун да суох. Көһөрүлүүт кыттылаах-тара мусуойга ыытар актыыбылар-гар үгүстэр эмгэ пааматынньык туруорсуга багаларын эгэллэрэ.

Бийиги буюун да хяаһан туруор-
батыбыл.

Кэбээйи, Эдэнгээн, Булуг оройуоннарыгар 5318 киһи көһөрүлүүбүтүттэн 2602 киһи Кэбээйигэ көспүтэ. Ити көһүөхтээх дьонго аһыыр ас эрдэ көрүлүбэтэҕэ, көһөн тиийбигит чурапчылар олохтоохторго эрэ бэлэмизимит нуорма астан быһаҕастаһар дьон буолбуттара. Онон үлэлээбэт дьонго, кырдыабаастарга, оҕолорго туох да нуорма бэриллэбэт этэ, үлэлэнир дьонго ыйга 3 киһиэ бурдук бэриллэрэ. Ити дьыа көргөн барыларын биэр ыйдааҕы аһыыһастара этэ. Онон Кэбээйигэ бастаагы сылтан өлүү-сүтүү олус маассабай буолбуттунан Василий Петрович ороспүүбүлүккэ улахан айдааны тардан, үгүс кэлэстии, сүлүү-көтүү кэнниттэн, 1943

сүл күүһөрү, Саха АССР Үрдүкү Сэбиэтин Президиумун бэрэссэдээтэлин солбуулаачы Е.Х. Притыкова салайааччылаах, 3 киһини тэҥ састааһынах бастакы Бырабыыталыстыба таһымыгар хаммаһыһыаны тэрийтэрэри ситиспитэ уонна онно бэлэтэ чилиэтиннэри сылдыһан үлэлээспитэ. Ити кэмгэ киһи сага тэрилинбэт «Рыбколхозсоюз» дигэн тэрилтэҕэ бэрэссэдээтэлиннэри үлэлээн эрэрэ. Билэрбит курудук, Василий Петрович 1941-1942 сылларга Нюрба оройуонугар партия райкомун бастакы сэкэрэтээринэн үлэлээбитэ. Бастакы Бырабыыталыстыба таһымнаах хаммаһыһа үлэтин түмүтүзүн, «Кэбээйи оройуонугар көһөрүлүүбүт колхозтар халыаһыстыбаннаһы олохсуйтууларын уратытыллыбыт далааллары ылар гүһүнүнэ» дигэн Саха

АССР НКЗ уонна партия обкомун биоротун уураахтара тахсыбыта. Ити уураахха олобуран, үлэһээбэт кырдыадастарга, ыарыахтарга, оёолорго иурорма бурдук, ас ананар буолубута. Тогүрүк тулааһах оёолору деддомнорга, нобданиһ-тэри, кыаммаг кырдыадастары кырдыадастар дыһэлэрингэр ыкта даһыгытара, элэх кыаммат ыалга көмө харны, колхуостарга ссуда бэрлиһинигэ, быраас испыраап-катынан ыарыахтар дойдуларыгар тониколоругэр конгул биһээр буолубуттара. Бу улахан көмө этэ, элбэк киһини оруһуйбутэ. В.П.Харитонов үс хоту оруһуону үгүстүк кэрийбит буолан, биһир дойдулаахтара бу дойдуларга уһунук олорор кыахтара суоһун, оннооһор булуң курдук элбэк балыктаах, хорғуйбат оруһуон-га климатын тудуйбака элбэк киһи олорун, онон көскө кэлбит чуратчылар бары эстэр, ордубат дыһаҕалаахтарыан ойдообутэ уонна киһилэри комолоһор кытаанах сорук туруорулубута. 1943 сыл Василий Петрович Москвада ССРС балыкаа быраммыс-салтаннаһын үлэһиттэрин еүбэ муһыабар бара сылдьан, улахан кордохүү кэнниттэн, ССРС ба-лык быраммыс-салтаннаһын мин-истирэ А.А.Шияков приемугар сылдьан, Чурапчы колхозустары хоту оруһуонтартан дойдулары-гар төттөрү хоһороргө собулзанын ылан кэлбитэ. Бу – туохха да кэмнэммит улахан ситиһини этэ. Василий Петрович Москвадан кэлээт, хоту оруһуоннары кэрий-битэ, ордук Кэбээһингэ дуьдэһибит, молтеобут дьон салгыы өлүүлэрэ тохтообокко бара турарын билэн. Лебелев салайааччылаах Бира-биньталыстыба хамыйһыйбатын 1944 сыл олунньутугар Кэбээһин-гэ тэрийтэрэн үлдэлпитэ. Иккее хамыйһыйа Кэбээһингэ кэлбит колхозустары бу дьыл сааһын аһарбака эрэ, булгуччу уонна түгүннэж дойдуларыгар төттөрү

Улаууенүт аркылыбытар
күнн маанык үнөтө баал-
ган:

1. Орошуун, өсүмдүктүктүн халыктарыгар буюу: 1949 санына — 138 страничка, 1950 санына — 236 страничка, 1951 санына — 257 страничка.

2. Чуратчы оройунун көксомолъекай тарынара – 87 сирини талыа.

3. Орошуунга багтсан
партияны үндсэн уриан-
даныг төрийн тусламж
— 78 сая.төг.

4. Чурапчы оройуонун устуоруйата (1940-1968 сылдары) — 252 страницалар.

5. Хатылытаагы
Көһөрүлүү мусулмандар 1927
сылтан күн айы нуучу-
лыгы-сахатыгы сурувбут шө-
нүгү болот.

көпөргөгү дини Обком уонга со-
мон уураахтарын таһаартабыта.

Василий Петрович 1949 сэлтан салынгийнхэн ажилдара, 2-с группалаах нийэлмнн этэ. 1958 сэлтан ыарылта бэргээн, бизн слнбэз тахсылта уонна оройуон устуоруйатын үөрэтмнн, сурүүлүүнн дьарыктаммыта.

Бийгддэг Ага дойдуну
 комүсүүр Улуу сэрин комүсэр
 Чурагны оройуонун 41 колхуоһун
 күүс өттүнэй хоту оройуоннар
 га көһөрүүнү бэлэстиир күпгэ
 улуустат байхылыга Степан Ана-
 тольевич Сарыдаев көһөрүлүү
 мууойлугар аман таас куопуһу
 туттарар былааннааҕын этэн
 бийигини барыбытыан үөрдүбүт.
 Аны көһөрүлүү кыттыылаах-
 тара уонна кыһилээннээх бары
 кэриэстиир кинибитигэр В.П.Ха-
 ритоновка үйүтүгүнэй пааматын-
 наак дуу, бюст дуу туруоруллара
 буоллар, көһөрүлүү кыттыылаа-
 ахтарын туруорсууларга толорул-
 лубуттуттан тыһинаах хаалбы
 көһөрүлүү кыттыылаахтара
 өлбүттэр дыонноро, оҕолоро, си-
 эннэрэ бара да астыннал этилээрэ.

Дмитрий ЧЕЧЕБУТОВ.

STAGNATIONARY STATE PROBLEM 439

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Учуутал, үйэттитээччи – Татьяна Матвеева

Букуньэргэ С.А.Новгородов аатынан Чу-
баны орто оскулатын учуутала Татьяна
Киноновна Матвеева Саха АССР турарымыкка
100 сылынан Ил Дархан Бочуотунай прамоса-
тынан наҕараадалаанна.

Юнон Михайлович, Анастасия Ильинична Матвеевтар

Конон Михайлович, Анастасия Ипповична Матвеевтар

Экскурсовод Вани Уйран

Экскурсионный Вани Уаров

СЭРГЭХ ДЬААЛ

Инбэлинттэргэ анаммыт
бырайыак көмүскэнэн,
кэскиллээх үлэ сабаланна

Улуустаагы инбэлинттэр уопастыбалара быйыл Ил Дархан өрөспүүбүлүкэ бидлэрбит уопастыбаннай холбоһуктар куонкурустарыгар “Социальный десант по пропаганде популяризации адаптивного спорта в наслегах “Вместе – мы сила” бырайыагы көмүскэн, грант ылбытыт.

Маннааха уопастыбабыт бэрэсэйдээтлэ Римма Демчовская өгөтө улахан. Бырайыаккыт сүрүн сыала — тыйа сиригэр олорор доруобууларыннан хааччактаах дьон эт-хаан өттүнүн сайдааларын туһугар, адаптивнай устуорт көрүгүнүгэр үйүтүү, устуорка уонна культуура эйгэтигэр дьобурдарын, кыахтарын арыллы, нэһилиэнньэҕэ ытыллар тэрээбинтэргэ кытталарын ситиһи.

Алтынньы 26 күнүгэр бу бырайыаккыт чэрчитинэн, улуустаагы социальнай десант бастакы тэрээнигэ буолла, онуоха ыраах сытар Алабар нэһилиэниттэн саҥа-лаатыбыт. Десант нэһилиэк саҥа талылыбыт байылыта Иван Окочешников, дыаһалта үлэһиттэрэ үрдүк таһымга көрүстүлэр. Ол курдук, социальнай хайыскалаах тэриигэлэртэн таһылан, 11 киһилээх дэлгэссиниэ күн устата киһи не хоһоонноох тэрээнигэ ытытыбыт. Манна Социальнай харытта управлениета, Пенсионнай управлениета, МФЦ-тан тустаах исписэлинттэр, нутрициолог, инбэлинттэр уопастыбаларын биэрбыйыланпатын актыбыыстары тииһэн, нэһилиэнньэ доруобууларынгар хааччактаах дьонто анал иһитиннэриннэр, сүбэлэри — амалы бисирдүлэр, туһааннаах ытытылаларыгар хоруйдаатылар.

Нэһилиэнньэ уопсайа 41 доруобууларыннан хааччактаах дьон олорор. Кыайан хаһа да сылдыбыт инбэлинттэргэ социальнай эйгэ исписэлинттэрэ дьылгэлэргэ тииһэн, туһалаах анал консультациалары, бэрэсэйдэри омордулар, санааларын иһиттэ.

Десант ытытар үлэтин сүрүн хайыската — устуорт 5 көрүгэр, ол курдук, остуол тииһинтэр, сыал ытытылар, хабылы-

кка, хаамыскаҕа, дартека күрэхтэри тэрийи буолар. Онуоха хатыһылаах күрэхтэһинтэр тэриилэн, нэһилиэнньэҕэ уопсай сэрэгхсини таҕыста, кыаһылаахтар мэтээллэринэн, анал грамоталарынан, сэртификаттарыннар наҕараадалаһылар.

Түмүккэ “Поле Чудес” инсторина ытытылына. Бу ооннуу соһучу, үөрүүлээх буолта уонна дьон көдүн тарта. Түгүннөн туһанан, “Поле Чудес” ооннуу атрибуттарын бэйэҕэ оморон бэлэстэбит, бийиги үлэһитин куруутун өйүүр, көмөлөһөр мекениллыгыгар, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх бырайыгар, ССРС Бочуоттаах дьоноругар Александр Александрович Поповка дьирин махталытын тирээбит.

Алабар нэһилигэр ор сылларга “Тирэх” инбэлинттэр түмүгүлэрин Д.Н. Сорокумов таһаарылаахтык салайы кэлэ. Бу уопастыба тэрийинтинэн, доруобууларыннан хааччактаах дьон оморбут оһоһуктарын сырдатар быыстапка, ситиһиннэрин туһулуур киһи не хоһоонноох исписэлэ дьон сэгэһинитин ыла.

Түмүккэ эгэххэ, тэрээни сыала-соруга ситтэ. Эдэринтэн, аҕа саастаах дьонто тийиэ, бырайыак тэрээһинтэригэр кыттан, сэгэһэн, астынан, махталларын биллэрдиэр. Өссө да маннаах тэрээһинтэр ытытыла туралларыгар баҕардылар. Бырайыак сүһүгүн, маннаах десант улуус бары нэһилиэнньэтин хайыска График торумнаан, кэлэр 2023 снл муус устар ытыга дэри биллэһиһи.

Инокентий МАТВЕЕВ,
улуустаагы административнай
устиорт исписэлинтэ,

«САХАМЕДСТРАХ» ИЗВЕЩАЕТ

Как прикрепиться к поликлинике по месту жительства

Каждый гражданин РФ имеет право получать медицинскую помощь бесплатно (ст. 41 Конституции РФ). Это право обеспечено его страхованием в системе обязательного медицинского страхования (далее — ОМС) (ст. 10 Федерального закона от 29 ноября 2010 г. № 326-ФЗ «Об обязательном медицинском страховании в Российской Федерации»). АО СМК «Сахамедстрах» рассказывает, как выбрать поликлинику и прикрепиться к ней, даже если районы проживания и прикрепления в Якутске не совпадают.

Узнать, к какой поликлинике Вы прикреплены, можно в личном кабинете «Госуслуги». Каждый гражданин РФ, застрахованный по ОМС, имеет право один раз в год поменять медицинскую организацию, в которой ему амбулаторно предоставляется медицинская помощь — поликлинику, в том числе стоматологическую поликлинику, а также женскую консультацию.

При этом гражданин может выбрать медицинскую организацию из числа включенных в реестр медицинских организаций, участвующих в реализации территориальной программы государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи. Принцип прикрепления к поликлинике по месту регистрации отменен, можно прикрепиться по фактическому проживанию.

Для получения медицинской помощи амбулаторно в рамках программы ОМС пациент имеет право не чаще, чем 1 раз в год осуществлять выбор медицинской организации из числа включенных в реестр медицинских организаций, участвующих в реализации территориальной программы. В Якутии реестр можно найти на сайте: <https://www.sakhaoms.ru/> Там же можно посетить графу «Поиск нового полиса», в том случае, если его не оказалось у вас под рукой. В списке появятся ваши личные

данные, и прикрепление к поликлинике, данные участкового врача-терапевта, стоматолога.

Прикрепление к медицинской организации, участвующей в реализации территориальной программы, производится бесплатно.

Можно выбрать частную медицинскую клинику, осуществляющую деятельность в том числе и в системе обязательного медицинского страхования, например, у нас в Якутске это клиника «МедЭкспресс».

Для прикрепления необходимо обратиться в выбранную медицинскую организацию, предоставляющую медицинскую помощь амбулаторно, и иметь при себе следующие документы:

- Полис ОМС или временный полис ОМС;
- Паспорт, временное удостоверение личности или свидетельство о рождении (для детей до 14 лет);
- Документ, удостоверяющий личность законного представителя несовершеннолетнего, в случае, если прикрепить необходимо ребенка;

СНИЛС (при наличии);

Документ, подтверждающий смену места жительства, в случае смены поликлиники чаще, чем 1 раз в год по причине изменения места жительства.

Медицинской организации отводится четыре рабочих дня на проверку указанных гражданином сведений и прикрепление. Открепление от прежней поликлиники происходит автоматически.

Если в структуре городской поликлиники, к которой гражданин планирует прикрепиться, нет отделения стоматологии и женской консультации (касается женского пола), необходимо отдельно прикрепиться к стоматологической поликлинике и женской консультации. У жителей города Якутска так и происходит: к примеру, прикрепление к Поликлинике №1

а стоматологическую помощь горожанин получает в Якутском стоматологическом центре.

В случае, если у Вас возникли затруднения при прикреплении к выбранной поликлинике, направлении в медицинскую организацию, предоставляющую специализированную медицинскую помощь, мы будем рады расставить все точки над «i», поможем разобраться в сложившейся ситуации. Для этого Вам просто необходимо позвонить нам по номеру горячей линии «122».

По вопросам оказания бесплатной медицинской помощи и за консультацией вы можете обратиться в контакт-центр здравоохранения РС (Я) по телефону: 122; 8 800 100 14 03, сайт: <https://sakhamedstrakh.ru>. Мы всегда рады ответить на каждый вопрос, касающийся медицинской помощи в Якутии. С заботой о Вас и вашем здоровье — АО СМК «Сахамедстрах».

БИИЭХЭ СУРУЙАЛЛАР

Балабан ыйыгар Калмыкия киһи куоратыгар Элистага тийиэн, “Эпосы мира на земле потомков Джангара” дьин араас омук эпостарын этээчилэрин бэстибээлигэр кыттан кэлибит. Тэрийээчилэр: Арасыйыа уонна Калмыкия культуурага министрэ-стибэлэрэ уонна бу эйгэ үнүстүүтэрэ.

Саха олонхотунан Калмыкия
сиригэр кытынныбыт

Бэстибээл сыала-соруга: фольклору сайыларын, норуоттары алтыһыларын. Саха сирэ саамай дьибх дэлгэссиниэлээх кытына. Ол курдук, Чурапчы, Мэҕэ Хаҥалас, Таатта, Сунтаар улуустарын олоҕоһуоттара, Мэҕэ Хаҥалас олонхо дьыттин дьирэктэрэ Евдокия Иванова, «Көмүлүк» култуура дьыттин салайаачыта Домна Поталова, исписэлинтэ Марина Ушинская, норуот маастардара Ульяна Нохсорова, Алинсия Федорова кытыннылар.

Салайааччыбыт, Өрөспүүбүлүкэтигэр норуот фольклорун, муусукатын муусуобун методика Варвара Валерьевна Обоюкова көрөн-истэн илдьэ сырытта.

Чурапчыттан үс буолан кытынныбыт: Николай Никитич Григорьев — Алдан куотракка ытытылыбыт Олонхо ыһааҕын кыаһылааҕа, «Нива» массмына хаһаайына. Киһи Эрлик Эрнестин «Буура Дохсу» олонхотуттан толордо. Кытаанахтын Сусанна Васильевна Лазарева — Олонхо ыһаахтарын кыттылааҕа, 2018 снл Бастыг олоҕоһута, уонна мый, Анатолий Христофоров, П.Ойуунускай “Ньургун Боотур” олонхоттон быһа тардан кытынныбыт.

Бастакы икки күөгэ Опера тыһаатырыгар кыттааччылар бары улахан концертнай бырагыраамаҕа кытынныбыт. Сирия, Киргизия, Башкортостан, Татарстан, Тыва, Алтай, Бурятия, Хотугу Осетия — Азия, Ставрополь кыраайын, Астрахань, уобалаһын, Калмыкия, Кабардино-Балкария, Чечня, Кытай, о.д.а норуоттар бэрэстэбинэлтэрэ бэйэлэрин эпостарын иһитиннэрдиэр, быһыгар опера ырыаһытара, үткүүһүттэр сөхтөрдүлөр. Уратыта дьин — эпос толорооччулар муусукаалынай инструментаан (домбра, үрэр) добуһуоллаһаллар эбит.

Үһүс күмүгүгэр тутуспутунан калмык норуотун улуу олонхоһута (джангара) Элиян Ойла төрөөбүт дэриэбинэтигэр

Малодербетовской өрөһүн Ики Бухус дьин сэгэһиниэттэр тийиэн, хараҕарылар дэри ытытылыбыт тэрээһинтэ сырытыбыт. Национальнай бүлүүдэлэриннэн күндүлээтилэр, олохтоохтору кытта алтыстыбыт, олохторун-дьаһахтарын биллэстибит. Быһата, калмыктар бэрэ маанылаан, “ытыс үрдүгэр көрүстүлэр”. Калмык киһи исписэлинтэ көрөн сөхтүбүт.

Валюград куоракка Мамзев кургана, Сталинградтаагы кыргыһын панорамаһын, Велга өрүһү о.д.а. бэлэз мистэтигэр кыргыһын долгуһа, ураты кыһынга куустаран көрдүбүт.

Улуу Москва куоракка экскурсияҕа. Третьяковская галереяҕа сырытыбыт. Хайдах курдук тутуулар бэрбэттарын, не суоллар оһоһулуубуттарын, метро эбиллэбитин, куорат киһи өттүн уу харахытынан астына көрдүбүт. Табыгастаах гостиницаларга хоһон-өрсөн, дуоһуһа сыһыанан, сэрэгхсиниэ, этэһиэ сылдан, дойдубутугар кэлиһинит. Сылдыбыт сирдэригиттэр дьон этэһиэ олорор, Сахабыт сиригэр өссө тупсаһайдык дыһаһан олорор эһинит. Сэрини тохтуу өксоро буоллар...

Түмүккэр, олонхону тэрийээччи салайааччыларга барыларыгар, чуолгаан олонхоҕо бастакы хоһонууларбар сүбэлэһит-амалабыт дьоммор Мария Андреевна, Валерий Петрович Герасимовтарга бары махталбын тирээбим! Айаһыга үбүтүн көмө буолбут оһолорбор, улуус дыһаһаһыгар, үрэх управлениетыгар, нэһилиэгим дыһаһаһыгар туһунан махты!

Иинки олохпутугар барыта этэһиэ буоллун!

Анатолий ХРИСТОФОРОВ,
2021с. ытытылыбыт “Уруйдан, Улуу олонхоһут!” өрөспүүбүлүкэтигэр бэстибээл Гран-при хаһаайына, 2022 с. Уһуу Бүлүүгэ ытытылыбыт Олонхо ыһааҕар Бастакы үрдэл номинанты хаһаайына

СЫНЬАЛАНГА

Чача- хаан эмээхси- нин аата (Г.У.Эр- лис, «Саха остуору- йалара				Сааскы тымны тыл								Албан ааттаах, ... сурах- таах		Урудуй- бат, ... баас
			... кистэ- лэҥинэн					Урлы бөлүөлөх, агьыныыр- га ачаагьыт ... кэарты		Түксүлээ уурай				
												Үрдүк, туруору таас хайа		Харах ыарыыта
Эһээ буолба- тах			Аһыйбат амтан					Чача- хаан уола ... Бас		Биир-биир турута тымт				
								Сэбээсэй кэмгэ су- тучут туттар мала					Чачаха- ан уола ... Атах	
Кыах күүс						Этэрин ... сизбэт буолла (этийэн, үөхсэн)			Дэннэ түбөһөн эчэйи, тугу эмэ өлөрүү	Илэ-... көт		... курдук ... да сыа		
		Дохсун		Сыспай сизлээх		Чынак иһэтэ (Күндэ кэпсээнэ)	Ыла аһаа, ...-хан	Этарбас, саппыны сотору сэбэсэ			...бааччы Кир-...			Кыһыл оёо танана танас ...
Онойон туруу- гугтан ордоруон кэриэтэ ... сааттан ордоруон						Булт тэрилтэ, оууур						... тынан хаал		
		Ойбону кэмгэ тына дьөл, тэс		Дьээ-...				Оёо оон- нуута буолба- тах				...долгу- раны- хамнап- пат кийи		
Тугу эмэ оноруу сатабыла						... сиппиир						... баара		

«Сканиорд: тылтан тыла таһаарыах, таһа өөһүөх» Зоя Васильева кинигэтигэтин ыдыллыына.

ЛИТЭРЭТИИРЭ МҮННУГА

- Барахсааттар, эмээ этинэн баран тус-туспа оронго утуулаахтыр буоллахпыт... Тоёо наһаа ыараханый, ойдохор? Куттаа да куттаа буолаастыгыт...

Түүн оройо. Чуумпу ыйдага түүн. Баһылыктар үс оёолох нөһүлүк биир эдэр ыала. Туохха барытыгар көхтөөхтүк кыттан иһэр, дьонго ытыктанар дьон. Кыыстара Маайыска быйыл иккис ылааска кириэ. Иккис оёолоро Сима оёо убуулааныгар сылдьар, биэстээх. Кыралара кыһыл оёо, кинини сахалыы Дайаана дьон сүрэхтээбиттэрэ. Аба баһылык — тэриэтэ суолпар, ол быйыгар тахсылаан да ылар. Биир кийи хамнаһа улахан дьон көргөһүт кыра буолаахтааҕа. Настя оёолонубуттан тосту уларытан хаалла. Кыраттан да тырытта, тымта сылдьар. Баҕар, дьонго олорон тэһиһэтэ да буолуо, иһэтэ аах атын, ыраах улууска бааллар. Санаа атастаһар чугас дьүөгэтэ да суох. Күн аайы биир кэм түбүк. Онтон бу күнэ Оппуоньяны бэрт кыраттан бурайыстылар. Килиһиги кэмгэ туспа утуулааһа үксээтэ.

- Оппуонья, ил тур! Ааммытын ким эрэ толгусуйар. - Настя атах сыгыннах саала хоско. Оппуонья утуула сытар дьыбааныгар килэн турар.

- Баҕа түүнүрү хайалара киллээй! - тапчкатын аныһыһат, хариыдан сотто-сотто, дьон аанын аһан күүлээх тахсар.

- Киний? Ким киллээ?

- Афанасий Егорович, ааны аһыт, эһиэхэ бэбизэс киллээ, - тэрээһэ халлаһын аанын иһүгө икки кийи күлүтэ көстөр. Хаһан да истибэтэх куолаһа этингэ эппитинин соһучу иһилинээ.

- Бэбизэс дуо? Туохха? Ойдооботум... - мунаахсыһан мух-мах барда, ыксан хаалан ааны аһытын бэйэтэ да ойдообокко хаалла.

- Бэбизэс, манна илиһтэ баттаан. Тан-нынг, бардыбыт, — формаллаах эр дьон кытаанахтык турумууттар, куоластара боччум.

- Билигин барабын дуо? - Оппуонья соһулан хаалар, күүлэ уотун холбуур. Дьон иһигэр бу кэпсэтинин истибэккэ, тугу да билибэккэ утуула сыттаһа кини көргөнэ, оёолоро. Тоёо эрэ айманаллар — билигин иһирэн хомунан баран, тахсан баран хааларына.

Оппуонья дьэтин аанын аһан холугар аһар. Ысхаабын аһан аһыах таһаһын

БЭБИЭСКЭ

хостоон суумкага угар, сотторун, мыыла, тикс суунар шеткатын ылар.

- Чэ, бардыбыт, бэлэммин... Тохтоон эрэ, оёолорбун сыллым... - туора турар хоско оёолоро минниһигэ түүлү көрө, утуула сыталлар. Биэстээх уола суорданын тэһиһин Оппуонья киннорон биэрэр, уолун сүүһүттэн сыллым. «Уолчааным, эн улаатаххына сэрин дьон суох буолуон...». Онтон улахан оёотугар Маайыс оронугар тийэр. Абатын харабар кини өссө да кырачаан кыыс, ытыһыгар суотабайын тутан баран утуула хаалбыт. Баттаҕа сирэйингэр саба түспүт. Сарсын эмээ билин ылаары, оёуолатыгар барыа. Оппуонья кыһын ытыһыттан тутан олорон - «Сылмыһым, аһаҕ барда. Аны хаһан көрсөбүт билиһэтэ.

Эн кытаат, улаат, иһэһэр туһа кийитэ буолаар, чукууом...», - оёотун баттаһын имэрийээт, сүүһүттэн сэрэнэн сыллаан ылар. Хостоон тахсан иһэн, аһаҕа тохтоон, оёолорун дьон өссө биэрэр эргиллэн көрөр, тура түһэр, сүрээһэ иһүөлүһэр. «Чэ, барахсааттарым, кыра да дьон... Этэһигэ эрэ буолуҥ. Абаһыт сэрингэ барда...». Куукунаҕа тахсыбыта — көргөнө кыһыл оёотун көтөхпүтүнэн остуол аттыгар олоппоско олорон эбит. Долгубут куолаһынан:

- Оппуонья, бырастын тын дуу, мингин, мин наһаа халпырыастаһым. Аны хаһан эрэ тоннобуун... - Настя хараҕа ууһаар басыһа ырааппыт эбит. Бадаҕа, бу киллэгит дьон туохха киллэтирин барытын кэпсэттэхтэрэ.

- Чэ, көрсөһөххэ дьон, этэһигэ олорон! - мал аһаҕа дьэтиһин аанын сабан, ыйдага түүлү орото дьэтиһиттэн тахсан барда. Кинигэтин ыта Дохсун улуула хаалла. Онтон ый билиһинэн билиһиттэр ханна да ыксабакка, ордууһуула сылаһылла, уста турдулар. Настя айманан дуу, ханыһаан дуу, көргөнүн саһаан тохтоппотун биэрэр. Куукуна иһигэр кыһыл оёотун көтөхпүтүнэн хаалан хаалла. Идэһин устун хараһын уута сүүрээ.

- Оо дэ, барахсааным, куруук тэһиһи-сэрингэ сэрин холлутун соһулан көрөрө, дойдубут туһугар ис сүрөһүттэн ылаһыар. Тас дойдубулар мөбүттэрэ, ардыгар кыһыран күүлээх тахасты тахсара. Аны сотору бэйэтэ ол хонуу устун сүүрөөс...

- Аллоо, аллоо, Настя, мин мин! Оппуоньябын! Бу аһан нүмөрүм эһиһи-бин. Эһиги хайдах олордугут? Оёолорбун этэһигэр дуо? Миксэ бүгүн касса, бронекет уонна аптамаат туттардылар. Каска иһигэр оёолорум уонна эн ааккын суруй-дум. Эһиги мин баарым-суоһум буолабыт! Чэ, этэһигэ буолуҥ, сыллымбын! Манна ардым турар...» - Настя көргөнүн куолаһын иһтэн эмээ көбүрээ, куолаһа тыһирээтэн ыла. Бу санааһына, барытын көргөнө тутан олорубут эбит — дьонун-уоту, аһы-уоту, оёолору. Аһаардаас мас, муус да тардылаһар саһа төрөөбүт дьахтарга уустук буолуһа эбээт.

- Оо, Афоням... Тоёо аттыбар бааргар таһыарбын биирдэ да эһигэ эттиһий? Тонугу да эһигин. Туораттан көрөөххө, өссө биир атаах оёото курдуктук буолуо. Ылаһаан да эбит, соёотох олорон. Ити үйэлэрин туһаар соёотох олорон дьон үөрэнэн хаалалара буолуо дуо соёотох олоронго? Ол эрэһи мин аттыбар оёолорум баар буоллаһа. Көргөнүм уонна оёолорум санаалара күүстээх буоларын туһугар, бастатан туран, бэйэм самныа суохтаахпын, барыта үчүгэһин эрэ ыраһылааһаахпын. Кийи тугу санаһар да, ону бэйэтигэр тардан ылар курдук ээ. Билиһин, эн барытын кыһыһа, өлөн-октон биэрэн суоһа! Эн хаһаан да эргиллэһи! Сотору уруккубун курдук бары бииргэ буолуохпун! Билиһи барытын кыһылаһыт!

САРДААНА.

